

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ *)

8 'Η Σαρανταπλεξουδούσα

Καστανιές.

Ένα καιρό κ' ένα ζαμάνι ἦτανε ἕνας δράκος καὶ μιὰ δράκισσα, κ' εἶχανε μιὰ κόρη πολὺ ὁμορφη τῇ Σαρανταπλεξουδούσα, κάθουντανε ἀπάν' σ' ἕνα παλάτι καὶ δὲν εἶχε σκάλα, ἔρχον' ἡ Σαρανταπλεξουδούσα τὶς σαράντα πλεξοῦδες τῆς κ' ἔκαμναν σκάλα κ' ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν, τόσο μακρὰ καὶ πολλὰ μαλλιά εἶχε.

Μιὰ μέρα βγῆκε τὸ βασιλόπουλο νὰ κυνηγήσ' καὶ κοντὰ ἦτανε δέντρα, ἀνέβκε σ' ἕνα δέντρο γιὰ νὰ σκοτώσ' ἕνα φιδὶ καὶ βλέπ' τὸν δράκο ποὺ φώναζε :

Σαρανταπλεξουδούσα,

ρίξ' τὰ μαλλὰκια σ' ν' ἀνέβω.

Ρίχν' ἡ κοπέλλα τὰ μαλλιά τῆς κ' ἀνέβκε ὁ δράκος, ἔρχεται κ' ἡ μητέρα τῆς ἡ δράκισσα φώναξε κ' αὐτὴ.

Σαρανταπλεξουδούσα,

ρίξ' τὰ μαλλὰκια σ' ν' ἀνέβω.

Ρίχν' ἡ Σαρανταπλεξουδούσα τὰ μαλλιά τῆς κ' ἀνεβαίν' ἡ δράκισσα. Τὸ βασιλόπουλο παραφύλαγε, σὰν εἶδε ποὺ ἔφυγαν ὁ δράκος κ' ἡ δράκισσα, πῆγε κάτ' ἀπ' τὸ παλάτι καὶ φώναξε.

Σαρανταπλεξουδούσα,

ρίξ' τὰ μαλλὰκια σ' ν' ἀνέβω.

Ρίχνει τὰ μαλλιά τῆς κ' ἀνέβκε τὸ βασιλόπουλο.

Σὰ γύρσε ἡ δράκισσα φώναξε πὸ κάτ' τὸ παλάτι.

Σαρανταπλεξουδούσα,

ρίξ' τὰ μαλλὰκια σ' ν' ἀνέβω.

Λέγ' ἡ Σαρανταπλεξουδούσα, τώρα ἔρχεται ἡ μάιννα μ', τί νὰ σὲ κάμω ἦτανε μάγισσα, χτυπάει τὸ ραβδί καὶ τὸ κάμνει σκούπα. Ἐρριξε τὰ μαλλιά τῆς, ἀνεβαίν' ἡ μάιννα τῆς ἀπάν', λέγ' ἀνθρωπίλα μὲ μυρίζ', κυττάζ'

*) Συνέχεια ἀπὸ Σ. 365 τοῦ ΙΕ'. τόμου.

Ἐλπιώ.
 29-11-41.
 29-11-41.
 -Θρακίαι.
 Αθ. τ. ΣΣ' 1941
 89-92

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐδῶ, κυττάζ' ἐκεῖ, δὲν ἦρε τίποτε. Σὰν ἦλθ' ὁ δράκος τήνε λέγ' ἀνθρωπίλας μὲ μυρίζ'.

—Καὶ μένα μὲ μυρίζ'. Σκαλίζαν δεξιὰ κι' ἀριστερὰ δὲν ἤϋρανε τίποτε.

Βγῆκ' ὁ δράκος κ' ἡ δράκισσα ἔξω καὶ τὸ βασιλόπουλο λέγ' στὴ Σαρανταπλεξουδούσα νὰ φύγμε νὰ πᾶμε στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μ'.

Ἐρχεται πάλε ἡ μάννα της καὶ φωνάζ'·

Σαρανταπλεξουδούσα,
ρίξ' τὰ μαλλάκια σ' ν' ἀνέβω.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα χτυπάει τὸ ραβδί καὶ γίνεται τὸ βασιλόπουλο χρυσὸ μῆλο καὶ τὸ κρέμασε πῖς' ἀπ' τὴν πόρτα, ρίχνει τὰ μαλλιά της κατ', ἀνεβαίν' ἡ δράκισσα. Ἀνθρωπίλας μὲ μυρίζ', τὴν λέγ', ἔχς κρυμμένο ἀνθρωπο, σκαλίζ' παντοῦ δὲν τὸν βρίσκει καὶ φεύγει θυμωμέν'.

Λέγ' τὸ βασιλόπουλο, ζωὴ εἶναι αὐτῇ, ρίξ' τὰ μαλλάκια σ' νὰ κατέβω γὼ κ' ὕστερα πέσε ἀπ' τὸ παράθυρο, μὲ τὰ χέρια μ' θὰ σὲ πιάσω. Τὴν ἀνέβασε πάν' στ' ἄλογο τ' κ' ἔφυγαν.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα θὰ γύριε νὰ δγῇ πῖς' της, μόνη λέγει στὸ βασιλόπουλο, γύρσε νὰ δγῇς τί σύννεφο ἔρχεται, ἄσπρο, μαῦρο;

—Ἄσπρο.

—Μὴ φοβᾶσαι εἰν' ὁ πατέρας μου. Χτύπησε τὸ ραβδί, ἔγινε ἕνα χαβούζι¹⁾ καὶ κεῖν' γένκε πάπια καὶ κολυμπαγε.

Εἶδ' ὁ δράκος τὸ χαβούζι μὲ τὴν πάπια γύρσε πῖς'.

Τὸν ρωτάει ἡ δράκισσα, πῆγε; τί εἶδες;

—Εἶδα ἕνα χαβούζι μὲ μιὰ πάπια.

—Ἄ λέγ' ἡ δράκισσα, κεῖν' ἦτανε, θὰ πάγω νὰ δγῇ ἡ σκύλα τί θὰ τὴν κάνω.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα ἔγινε πάλι κοπέλλα καὶ κάθσε στ' ἄλογο κ' ἔφυγαν. Κύττα πῖς', λέγ' στὸ βασιλόπουλο νὰ δγῇς τί σύννεφο ἔρχεται, μαῦρο, ἄσπρο.

—Μαῦρο.

—Οὔ, ἡ μάννα μ' ἔρχεται. Χτυπάει τὸ ραβδί κάμν' ἕνα παρακκλήσι καὶ τὸ βασιλόπουλο καντηλανάφτη, κάμνει κ' ἕνα χαβούζι καὶ κεῖν' γίνεται πάπια καὶ πλέχ' μέσα.

Ἡ δράκισσα σὰν εἶδε τὴν πάπια τὴ γνώρσε. Σκύλα, ἔβγα ἔξω.

Ἡ πάπια πήρε πέτρα καὶ τὴν ἔρριξε μὲ τὸ φτερό της κ' ἔβγαλε τῆς μάννας της τὸ μάτι κι' ἡ μάννα τὴν κατάρσε²⁾, ὅση ἔμορφιὰ ἔχ', τόση ἄσχημη νὰ γέν'.

1) Α. Τ. Δεξαμενή.—2) Καταράσθηκε.

Ἔγινεν πάλι ἡ πάπια κοπέλλα καὶ τὸ βασιλόπουλο τὴν πῆρε καὶ τὴν πῆγε στὸ παλάτι τοῦ πατέρα τ'. Ὅταν ὁ βασιλεὺς τὴν εἶδε ἄσχημη τὴν ἔβαλε νὰ καθήσ' μακρυνὰ πὸ τὸ παλάτι, σὲ μιὰ καλύβα μέσα.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα ἤρρε ἕνα περιστέρι κ' ἔγραψε τῇ μάννα της, μάννα μ', νὰ σὲ στείλω τὸ μάτι σ' καὶ στείλέ με τὴν ἔμορφιά μ'. Καὶ κείν' τὴν ξανακατάρσε, ἀπ' αὐτὸ ποὺ εἶναι χειρότερο ἄσχημη νὰ γέν'.

Ξανὰ ἤρρε περιστέρι καὶ τὴν ἔγραψε, μάννα μ', νὰ σὲ στείλω τὸ μάτι σ' καὶ στείλέ με τὴν ἔμορφιά μ' γιατί πῆρα τὸ βασιλόπουλο καὶ στὸ παλάτι δὲ μὲ θέλνε.

Πῆγε τὸ περιστέρι τὸ γράμμα καὶ τὸ μάτι τῆς μάννας. Ἡ μάννα τὴν ἔδωσε τὴν εὐχή της, ἀπὸ τόσο ἔμορφη ποὺ ἦτανε νὰ εἶνε διπλὴ ἡ ἔμορφιά της. Τὴν ἔστειλε ἐξὸν ἀπὸ τὴν εὐχὴ κ' ἕνα φουστάνι τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα.

Ὁ βασιλεὺς εἶχε κι' ἄλλους δυὸ γιοῦδες παντρεμένοι, ἔκαμε τραπέζι κ' εἶπε, ἂς καλέσω καὶ τὸν μικρὸ τὸν γιό μου καὶ τὴν ἄσχημη γυναῖκα.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα μὲ τὴν εὐχὴ τῆς μάννας της ἔγινε πεντάμορφη, ἄλλαξε, στολίσθηκε, ἔβαλε τὸ φουστάνι τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα καὶ πῆγε μὲ τὸ βασιλόπουλο στὸ παλάτι.

Τὸ παλάτι ἔλαμψε κι' ὅσοι ἦτανε καὶ ἔφαγαν τὰ πάντα, οἱ συννυφάδες τοῦ βασιλέως κι' ὁ βασιλεὺς ἦτανε γιόρτης, ἔβαλε τὸ μάτι.

Καθόσανε νὰ φάνε, ἡ Σαρανταπλεξουδούσα ἀπ' ὅτι φαγὶ ἔτρωγε ἔρριχνε πὸ κἀνα δυὸ ψυχουλάκια στὸν κόρφο της. Τὴν ἔβλεπαν οἱ ἄλλες ποὺ ἔρριχνε, ἔρριχναν κι' αὐτές.

Ἀφοῦ ἔφαγανε, σκώθηκαν νὰ χορέψουν, ἀπὸ τὴν Σαρανταπλεξουδούσα ὅ,τι ἔρριξε στὸν κόρφο της, ἔπεφτε καὶ γίνονταν ὀλόασπρες πάπιες καὶ παπάκια, χόρευαν καὶ κεῖνα γύρω, ἀπ' τίς συννυφάδες ποὺ χόρευαν ἔπεφταν ἀπὸ κάτ' τὰ ψυχουλάκια.

Ὁ βασιλεὺς ξετρελλάθηκε κ' εἶπε μέσα τ', τώρα θὰ καθαρίσω τὸ γιό μ' καὶ θὰ τὴν πάρω, σὲ μένα ταιριάξ'. Τὴν ἄλλ' μέρα λέγει στὸ γιό τ', νὰ πᾶς νὰ μὲ φέρῃς τὸ ἀθάνατο νερό.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα λέγ' στὸ βασιλόπουλο ὅ,τι θὰ σὲ πεῖ ὁ πατέρας σου νὰ μὲ τὸ λὲς κι' ὅστερα νὰ τὸ κάμῃς.

— Μ' εἶπε νὰ πάγω νὰ τὸν φέρω τ' ἀθάνατο νερό.

— Νὰ πάρῃς αὐτὸ τὸ σταμνὶ καὶ θὰ πᾶς δυὸ ὥρες δρόμο καὶ θὰ βρεῖς δυὸ βουνὰ ποὺ ἀνοίγνε καὶ κλείνε, ἀνάμεσα τρέχει τ' ἀθάνατο νερό, νὰ βάλῃς μὲ μιᾶς τὸ σταμνὶ ὅσο πάρ' καὶ νὰ φύγῃς, νὰ μὴ γυρίσῃς νὰ δῇς νὲ πηγαίνοντας, νὲ ἐρχώντας.

Πῆγε τὸ βασιλόπουλο, πῆρε τ' ἀθάνατο νερὸ καὶ τὸ πῆγε στὴ γυναῖκά τ'.

— Ἐλὰ νὰ τὸ πιοῦμε καὶ γὼ βάζω ἄλλο νερὸ καὶ τὸ πᾶς στὸν πατέ-

ρα σ'. Ἦπιανε κράτσαν καὶ λίγο, βάζει στὸ σταμνὶ νερὸ καὶ τὸ πάγει τὸ βασιλόπουλο στὸν πατέρα τ'.

Ὁ βασιλεὺς ἤξερε ποὺ δὲ γύριζε πίσ' ὅποιος πῆγε γιὰ τ' ἀθάνατο νερὸ κι' ἀπόρρε.

Νὰ πᾶς τὸ λέγ' ὁ βασιλεὺς, νὰ μὲ φέρς τὸ χρυσὸ τὸ μῆλο, γιὰ νὰ τὸ πνίξ' τὸ βασιλόπουλο ὁ δράκος.

Πάγει καὶ τὸ λέγ' στὴ Σαρανταπλεξουδούσα, λέγ' ἡ γυναῖκά τ', στὸ δρόμο ποὺ θὰ πᾶς εἶναι ἕνας μεγάλος δράκος, νὰ τὸν καλημερίσῃς καὶ νὰ σκύψῃς νὰ φιλήσῃς τὸ χέρι τ', κείνος θὰ σὲ πεῖ τί θὰ κάνς.

Πῆγε τὸ βασιλόπουλο ἤρε τὸ δράκο, τὸν καλημέρρε, φίλσε τὸ χέρι τ' καὶ τὸ ρώτσε τί θέλς;

— Μ' ἔστειλε ὁ πατέρας μου νὰ πάρω τὸ χρυσὸ μῆλο.

Ὁ δράκος τ' ὀρμήνεψε, νὰ πᾶς μὰ νὰ μὴ μιλήσῃς, γιατί σὰ μιλήσῃς θὰ γίνς μάρμαρο.

Τὸ βασιλόπουλο ἔκαμε ὅπως εἶπε ὁ δράκος, πῆρε τὸ χρυσὸ τὸ μῆλο καὶ πῆγε στὴ γυναῖκά τ'.

Ἡ Σαρανταπλεξουδούσα λέγ' καὶ τὸ φάνηκε καὶ γὼ σὲ κάμνω ἕνα μῆλο νὰ τὸ πᾶς στὸν πατέρα σ'.

Ἐφαγαν ἀπὸ μισὸ τὸ μῆλο, πῆρε ἕνα ἄλλο μῆλο τὸ βασιλόπουλο, τὸ πῆρε τὸ βασιλόπουλο καὶ τὸ πῆγε στὸν πατέρα τ'.

— Νά, πατέρα, σ' ἔφερα τὸ μῆλο.

— Μπρὲ γύρσες; τραβάει τὸ σπαθὶ τ' καὶ κόβει τὸ κεφάλι τ' καὶ τὸ ἔβαλε πὸ κάτω τὴν καριόλα²⁾ καὶ φώναξε τὴ Σαρανταπλεξουδούσα καὶ τὴν εἶπε, ὁ ἄντρας σ' πέθανε, τώρα θὰ σὲ πάρω γώ, θὰ κάθῃσαι στὸ παλάτι καὶ θὰ σὲ κάνω ἄλλα δυὸ παλάτια καλλιότερα.

— Καλά, νὰ διγῶ πρώτα τὸν ἄντρα μ'.

Κυττάει κάτω ἀπ' τὴν καριόλα, ρίχνει τ' ἀθάνατο νερὸ καὶ ζουντανεύει τὸ βασιλόπουλο, σφάζνε τὸν βασιλεὺς καὶ γίνκανε κεῖν' βασιλέδες κ' ἔζησαν καλά. Ἦμνα καὶ γὼ ἐκεῖ καὶ μ' ἔδοσαν ἕνα τάσ' φλουριά, στὸ δρόμο πορροχόμουνα περνοῦσα ἀπ' τὸ ρέμα, οἱ βατραχοὶ φώναζαν βράκ, βράκ, καὶ γὼ θάρρεψα πὼς ἔλεγον μπράκ, μπράκ³⁾, φοβήθηκα τίς κλέφτιδοι, τάψα κ' ἔφγα.

9 Ἡ βασιλοπούλα ποὺ πέταξε.

Σηλυβρία.

Μία φορὰ κ' ἕνα καιρὸ ἦταν ἕνας βασιλεὺς καὶ μιὰ βασίλισσα κ' εἶχανε μιὰ κόρη εἴκοσι χρονῶ καὶ θέλανε νὰ τὴ παντρεύουνε μ' ἕνα γέρο

1) Χρύσωσε. — 2) Κρεβάτι. — 3) Λ. Τ. = Ἀφῆσε.

14. Η βασίλισσα, ὡς ἴσθαι πανόπτης, ~~καταλαβαί~~
 Μὴ φοβέσθαι, ἵνα κερὶς ἡλευθέρῃς βασίλειαν, ἢ ἔχῃς τὴν
 βασίλειαν ἢ βασίλειαν καὶ τὴν νύχτα ἔρχῃς ἀπὸ πατρὸς
 ἡ δὲ ἔρχῃ καὶ τὴν Παραμύθη τῆς Θράκης πρὶν πύραυλον, 115
 ἢ βασίλειαν ἡ δὲ καὶ τὴν νύχτα ἔρχῃς ἀπὸ πατρὸς
 δαγὶ τῇ βασιλοπούλῃ ποῦ πηγαιν' τὴν νύχτα θὰ τὴν πάρ' γυναῖκα τ'.

“Ὅσοι πῆγαιναν τίποτε δὲν κατόρθωναν καὶ τοὺς ἔκοφτε τὸ κεφάλ’,
ἔτσ’ μαζεύθηκαν ἕνα σωρὸ κεφάλια.” Ἦτανε κ’ ἕνα τσομπανόπουλο, πέ-
θανε ὁ πατέρας του καὶ τὸ ἄφσε μικρό, σὰν μεγάλωσε λέγει τὴ μάμμα τ’,
μάμμα, ὁ πατέρας δὲ μ’ ἄφσε τίποτε κληρονομιά;

— 'Τί νὰ σ' ἀφίσ' παιδάκι μ', τ' εἶχε καὶ τί νὰ σ' ἀφίσ'.

— Τίποτε, τίποτε δὲν ἄφσε ;

— "Αφσε ένα παληὸ παντελόν', ένα ραβδί καὶ μιὰ παληὰ σκούφια, ἄλλο τίποτε.

Καλὰ λέγει τὸ τσομπανόπουλο τὰ θέλω. Τὸ τσομπανόπουλο φόρεσε τὸ παντελόν', κανέναν δὲν τὸ ἔφθανε στὸ τρέξιμο, ἦτανε ὁ πατέρας του ἀντρειωμένος, βαστούσε τὸ ραβδί κανέναν δὲ μποροῦσε νὰ λυγίσ' τὰ χέρια τ' τόσο δυνάμωνε, ἔβαζε καὶ τὸ σκουφάκ' καὶ κανέναν δὲν τὸν ἔβλεπε. Τὰ φόρεσε καὶ λέγει στὴ μάννα τ', μάννα πάγω νὰ πιάσω τὴ βασιλοπούλα.

Πάγει στὸν βασιλέα καὶ τὸν λέγει, βασιλεῦ γὰρ θὰ πιάσω τὴν κόρη
σ', τὴν βασιλοπούλα.

Ὁ βασιλέας σὰν τὸν εἶδε ἄρχισε νὰ γελᾷ· σὲ ληστούμαι καὶ ἐνέμε καὶ τὸ δικό σ' τὸ κεφάλι αὐτοῦ θὰ κοπῇ.

Καλὰ βασιλεία μου πολύχρονη, διαταγή δὲν ἔδωκες, ἄφσε με καὶ ὡς
με κόψουνε τὸ κεφάλι.

Πῆγε τὸ τσομπανόπουλο καὶ ξαπλώθηκε πρὶν ποὺ θὰ περνοῦσε ἡ βασιλοπούλα. Μόλις τὸ εἶδε, εἶπε ἄντι καὶ μὲν, τὰς παλληκάρια λεβέντηδες δὲν μ' ἔπιασαν καὶ θὰ μὲ πιάσης σὺ τὸ τσομπανόπουλο ;

—Καλά, ἐγὼ μιὰ φορὰ θὰ προσπαθῶσω, κι' ἂν δὲν μπορέσω θὰ μὲ
κόψ' ὁ πατέρας σ' τὸ κεφάλι μ'.

Ἡ βασιλοπούλα φεύγει, μπρὸς αὐτὴν, πῖς· αὐτὸς. Ἔτο·, ἔσ· ἔφθασαν
σ' ἕνα ὠραῖο περιβόλι, ἡ βασιλοπούλα κύτταξε ὅλα τὰ δέντρα κ' εἶδε μιὰ
χρυσὴ μηλιά πὺν εἶχε μόνε ἕνα μῆλο· λέγει, τί ὠραῖο μῆλο, τὸ βράδυ πὺν
θὰ γυρίσω θὰ τὸ κόψω.

Πιάνει τὸ τσμπομπάνοπουλο τὸ κόβει καὶ τὸ βάζ' μέσα στὴ σακκούλα τ'. Πάει, πάει ἡ βασιλοπούλα καὶ φθάν' σ' ἓνα ὠραῖο περιβόλι ποὺ εἶχε ὅλο ὠραῖα λουλούδια, βλέπ' καὶ δυὸ ὠραῖα γαρούφαλα, ἃ λέγει, σὰ γυρίσω θὰ τὰ κόψω.

Πιάνει τὸ τσομπανόπουλο τὰ κόβει, τὰ βάζει μέσα στὴ σακκούλα τ'. Πάει, πάει ἡ βασιλοπούλα καὶ φθὴν' σ' ἓνα παλάτι, καὶ ἦτανε δικτῶ κορίτσια κ' ἡ βασιλοπούλα ξενιά, κάθε νύχτα περιμέναν τὴ βασιλοπούλα καὶ γλεντούσανε. Σὰν τὴν εἶδανε ἔτρεξαν τὴν ἀγκάλιασανε καὶ τὴν ἔλε-
γαν, γιατί ἄργησες ;

Don't
B. Smith
to yllor
Sagarti
Esquimaux
Sagarti -
Sagarti
H. G. Smith
A. B. & I.C.
1941
v. 114-122

—“Ἀχ ποὺ νὰ σᾶς τὰ λέγω, ἡλθ' ἓνα τσομπανόπουλο κ' εἶπε στὸν πατέρα μ' πὼς θὰ μὲ πιάσ', κι' αὐτηνοῦ τὸ κεφάλ' θὰ πάγει μαζί μὲ τ' ἄλλα.

Ἀρχίσαν νὰ γλεντοῦνε, νὰ τραγουδοῦνε κ' ἦλθε ἡ ὥρα νὰ φᾶνε, κάθσανε νὰ φᾶνε, ἔβαλαν σ' ὅλα τὰ πιάτα τὶς πετσέτες, ἔβαλαν καὶ στὴ βασιλοπούλα, τὸ τσομπανόπουλο φοροῦσε τὸ σκουφάκ' καὶ καμμιὰ δὲν τὸ ἔβλεπε, πῆγε καὶ κάθσε δίπλα στὴ βασιλοπούλα ἔφαγε τὸ φαγὶ καὶ μετὰ, πῆρε μπροστὰ ἀπ' τὴ βασιλοπούλα τὰ χουλιάρια, τὰ περόνια καὶ τὸ χρυσὸ ποτήρ'. Ἡ βασιλοπούλα τᾶχανε καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πῇ. Οἱ φιληνάδες τῆς εἶδανε ποὺ χάθκαν ἀπὸ μπρὸς τὰ χουλιάρια, τὰ περόνια καὶ τὸ χρυσὸ ποτήρ', ἀποροῦσαν τί ἔγιναν, ἄρχισαν νὰ λένε ὅχι σὺ τᾶκρυψες, ὅχι σὺ τᾶκρυψες κι' ἀποφάσισαν νὰ γδυθοῦνε γιὰ νὰ δγιῶνε ποιὸς τᾶχ'.

Γδύθηκαν ὅλες, καμμιὰ δὲν τᾶχε, τὴ βασιλοπούλα βλέπνε πὼς ἀπ' τὸν ὄφαλό τς ἔβγαιναν χρυσὲς τρίχες καὶ τῆς ἔδεσε γύρω γύρω στὴ μέσ' τς.

Τὸ τσομπανόπουλο φόρεσε τὰ παντελόνι ποὺ κανεῖς δὲν τὸ ἔφθανε στὸ δρόμο σκάνεται καὶ φεύγει καὶ πᾶν' ἴσια στὸ παλάτ', ἐκεῖ κοιμᾶται ξένοιαστο. Ἡ βασιλοπούλα γέμισε καὶ δὲ κοιμήθηκε ὅλη τὴ νύχτα.

Ὅταν ξημέρωσε ὁ Θεὸς τὴ μέρα ἀκούσε τὸ τσομπανόπουλο καὶ πᾶν' στὸν βασιλέα καὶ τὸν λέγει, βασιλέα μου πολύχρονο θέλω νὰ μιλήσω καὶ ὅλη τὴν δωδεκάδα, γιατί' ἔχω νὰ ἀποσπασθῶ γιὰ τὴν κορμ' τῆ βασιλοπούλα.

Ὁ βασιλέας τί νὰ κάνει φώναξε ὅλη τὴν δωδεκάδα, ἀλλὰ λέγ' τὸ τσομπανόπουλο νὰ φωνάξης καὶ τὴ βασιλοπούλα.

Ἀρχισε τὸ τσομπανόπουλο νὰ λέγ', ἡ βασιλοπούλα χθὲς βράδυ ἔφυγε ἀπὸ δῶ καὶ πῆρε δρόμο, δρόμο κ' ἔφθασε σ' ἓνα περιβόλ' ἐκεῖ ἦτανε δέντρα πολλὰ κ' ἦτανε καὶ μιὰ χρυσῇ μηλιὰ ποῦχε μόνε ἓνα μῆλο, μόλις τὸ εἶδ' εἶπε, σὰ γυρίσω θὰ τὸ κόψω. Νά το βασιλέα μ', τὸ μῆλο καὶ βγάζει καὶ τὸ δείχνει.

Ἡ βασιλοπούλα μόλις τὸ εἶδε, ψέματα, ψέματα λέγ' πατέρα.

— Σῶπα λέγ' τὸ τσομπανόπουλο, σὺ μὴ μιλᾷς. Ἐφυγε πὸ κεῖνο τὸ περιβόλ' καὶ πάγει σ' ἄλλο περιβόλ' ποὺ εἶχε ὅλο λουλούδια, βρῆκε αὐτὰ τὰ δύο γαρούφαλα κ' εἶπε, σὰν περάσω θὰ τὰ κόψω.

— Ψέματα, ψέματα λέγ' πατέρα.

— Μετὰ, λέγει, τὴν περίμεναν οἱ φιληνάδες τῆς καὶ πῆγε καὶ κάθσε γιὰ νὰ φᾶνε, λοιπὸν κεῖ ποὺ καθοῦντανε ἔχασε τὰ χουλιάρια, τὰ περόνια καὶ τὸ χρυσὸ ποτήρ', νά τα λέγ', καὶ βγάζει καὶ τὰ δίν'.

— Ψέματα, πατέρα, ψέματα φώναζ' ἡ βασιλοπούλα.

— Στάσου λέγει τὸ τσομπανόπουλο, σῶπα, μὴ φωνάζεις. Τώρα λέγ' θέλω νὰ τὴ γδύσετε ἐδῶ γιὰ νὰ δγιῶτε πὼς ἀπὸ τὸν ὄφαλό τς βγαίνει χρυσὲς τρίχες καὶ τίς ἔχει γύρω στὴ μέση τς δεμένες.

Τὴν γδύσανε κ' εἶπανε πὼς ἔχ' δίκηο τό τσομπανόπουλο.

Πιάσανε λοιπὸν νὰ τὸ κάνε γαμπρό, τὸ ἔβαλαν βιτσιλικά ροῦχα κ' ἔγινε ἓνα ὥραϊο παλληκάρ' κ' ἔκαμαν σαράντα μέρες γάμο κ' ἤμουνα καὶ γὼ κ' ἔβλεπα. Ἐκαμινε τρία κουλλίκια κ' ἔδωσανε τὸ ἓνα μένα, τ' ἄλλο κείνς καὶ τ' ἄλλο κείνου ποὺ τὰ εἶπε.

15. Ὁ Γιαννάκης κ' ἡ κερά Θάλασσα.

Καστανιές.

Μιά φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε ἓνας ψιρὰς καὶ δὲν εἶχε παιδιά, ἓνα βοάδου ἔβγαλε πολὺ ψάρι καὶ κουράσθηκε κ' εἶπε. "Αἱ¹⁾, σὲ μένα τὸν καυμένο ποὺ δὲν ἔχω ἓνα παιδί νὰ μὲ βοηθήσ'.

Κεῖ ποὺ τόλεγε βγῆκ' ἡ κερά Θάλασσα καὶ τὸν ἔπιασε τὸ καῖκι τ' καὶ τὸν εἶπε: "Αἱ σὲ λένε, τί θέλεις ἀπὸ μένα

— Εἶπα, "Αἱ, σὲ μένα ποὺ δὲν ἔχω ἓνα παιδί νὰ μὲ βοηθήσ'.

"Ἡ κερά Θάλασσα τὸν βοήθησε κ' ἔργαζε τὸ ψάρι καὶ τὸν ἔδωσε ἓνα χρυσὸ μῆλο νὰ τὸ δόσ' τῇ γυναίκα τ' καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ. Ὁ γέρος τὸ πῆρε καὶ στὸ δρόμο τὸ καθαίρσε καὶ κείνος ἔβγαλε τίς φλούδες καὶ τίς ἔφαγε καὶ τὸ πὸ μέσα τὸ φαγὶ ἔδωσε στὴ γῆρα. Ἡ γῆρα κ' ἔμεινε ἔγκυα καὶ ὁ γέρος ἔμεινε ἔγκυος στὸ πόδι τ'.

"Πρὸς ὁ καιρὸς νὰ γεννήσ' ἡ γῆρα, εἶπε στὸ γέρο νὰ πάρες τὴ τριχιά²⁾ καὶ τὸν μπαλτά νὰ πᾶς νὰ φέρες ἔλιν νὰ ψήσουμε τὸ ψωμί.

Πῆγ' ὁ γέρος, κεῖ στὸ δρόμο σχισθῆκε τὸ πόδι τ' μ' ἐν ἀγκάθι κ' ἔπεσε ἓνα κορίτσ' καὶ πῆγ' ὁ σταυραετὸς καὶ τὸ ἀνέβασ' ἄνω στὸ δέντρο, γένσε κ' ἡ γῆρα ἀρσενικὸ κ' ἔκαμε τὸ Γιαννάκ' τὸν ἀντρειωμένο.

Σὰ μεγάλωσε εἶπε στὸν πατέρα τ', γὼ πατέρα θὰ πάρω τίς φίλ' μου καὶ θὰ πάγω μὲ τὸ καῖκ' νὰ συργιανίσω, ἔπαιζε καὶ καλὸ διολί³⁾. Πῆγε μὲ τίς φίλ' του στὴ θάλασσα καὶ βγῆκ' ἡ κερά Θάλασσα νὰ τὸν πάρ', κείνος πέταξε καὶ πῆγε στὰ βουνά, ἔμναν οἱ φίλοι τ' καὶ πῆγανε καὶ τὸ εἶπανε στὸ γέρο, πὼς ὁ Γιαννάκης πέταξε καὶ τὸν ἔχασαμε.

Στὰ βουνά ποὺ γύριζε μὲ τοὺς μῆνιδι⁴⁾, ἔζηγε μὲ τὰ χόρτα. Μιά μέρα κεῖ ποὺ πῆγαινε ἦταν ὅλα τὰ ζᾶ, μερμήγκια, μέλισσες, σταυραετοί, λύκοι, τσακάλια καὶ μάλωναν ποιοὺς θὰ φάγῃ τὸ παχὺ καὶ τὸ πολὺ κ' ὁ Γιαννάκης κάθοντανε καὶ τὰ ἔβλεπε, γύρσανε καὶ τὸν εἶδανε καὶ τὸν φώναξαν. "Ἐλα νὰ μᾶς γλυτώσης, νὰ μᾶς χωρίσης αὐτὸ ποὺ τρώμε.

— Φοβοῦμαι, λέγ' ὁ Γιαννάκης μὴ μὲ φᾶτε.

1) Ἀλλοίμονο.—2) Σχοινί.—3) Βιολί.—4) Μῆνας.

— Δὲ σὲ τρώμε, κάνε μας τὸ καλό.

Πῆγε κοντὰ καὶ τοὺς χώρσε τὸ κρέας γιὰ τὶς σταυραετοί, γιὰ τὰ μερμήγκια, γιὰ τὶς μέλισσες καὶ τὰ κόκκαλα γιὰ τὰ τσακάλια καὶ τὶς λύκ'.

Εἶπανε τὰ ζᾶ, γιὰ τὸ καλὸ ποῦ μᾶς ἔκανες τί θέλεις νὰ σὲ κάνουμε ; ὁ μερμήγκας τὸν δὶν' ἓνα φτερό κ' ἓνα φτερό ὁ σταυραετὸς καὶ τᾶβαλε μέσα στὸ μαντὶλ' τ' τᾶδεσε κ' ἔφυγε. Κεῖ πού πάγαινε ἡῦρ' ἓνα πύργο τοῦ βασιλέ κ' εἶχε μέσα τὰ πρόβατα, τὰ κατσίκια, τὰ βόδια καὶ μιὰ φορὰ τὸν χρόνον πῆγαινε ὁ βασιλὲς γιὰ ν' ἀλλάξ' τὶς τσομπάνηδοι. Πῆγ' ὁ Γιαννάκης κοντά, εἶδε πού ἀπὸνα λιοντάρια φύλαγε τὶς σαράντα πόρτες, κάθισε ἀπόξω στὴν ἀκρούλα κ' ἄναψε ἓνα σπύρτο καὶ κόρωσε τὸ φτερό τοῦ μερμήγκα.

Παρουσιάσθηκε ὁ μερμήγκας καὶ τὸν ρώτσε, τί θέλεις ἀφέντη ; καὶ κεῖνος εἶπε πὼς θέλ' νὰ τὸν κάν' μερμήγκα νὰ περάσ' νὰ πάγῃ μέσα.

— Μάλιστα ἀφέντη.

Τὸν ἔκαμε μερμήγκα καὶ πέρασε. Μόλις πέρασε ἔγινε πάλε ἄνθρωπος καὶ χτύπησε τὴν πόρτα, ἄκουαν οἱ τσομπάνηδοι καὶ τὸν ρώτσαν, πὼς πέρασε μέσα ἀπὸ σαράντα λιοντάρια ποὺ φύλαγαν τὶς σαράντα πόρτες καὶ δὲν τὸν ἔφαγαν.

— Ἐρῶ καὶ γὼ λέγ' ὁ Γιαννάκης, ἀρίστε με ἀπόψε νὰ κοιμηθῶ.

Πῆγαν ἀπάνω κ' εἶπαν στὸ βασιλέ, ἀφέντη βασιλέ, ἦλθ' ἓνα παλληκάρ', πὼς πέρασε μέσ' ἀπὸ σαράντα λιοντάρια ποὺ φύλαγαν τὶς σαράντα πόρτες καὶ δὲν τὸν ἔφαγαν εἶναι θάμα. γύρεψε ἀπόψε νὰ κοιμηθῇ καὶ τὸ πρωὶ νὰ φύγ'.

Ὁ βασιλὲς ἔδωσε τὴν ἄδεια. Τὸ πρωὶ τὸ εἶδε, τὸ ἄρσε καὶ τὸ ἔκανε τσομπάν'. Κάθε πρωὶ ἄρμεγαν τὸ γάλα καὶ τῶστελναν στὸ παλάτ' τοῦ βασιλέ στὴν πολιτεία, ὡς πού νὰ τὸ πᾶνε, κρύωνε καὶ δὲν εἶχ' ἀφρό, σὰν πῆραν τὸ Γιαννάκ' τσομπάν' καὶ τῶστελναν μὲ τὰ κείνονα, τὸ γάλα ἦτανε ζεστό καὶ μὲ τὸν ἀφρό.

Μόλις τὸν ἔδωσαν νὰ πάγ' τὸ γάλα ἄναψε τὴ φτερούγα τοῦ σταυραετοῦ, παρουσιάσθηκε ὁ σταυραετὸς καὶ τὸν εἶπε, τί θέλεις ἀφέντη μου ;

— Νὰ μὲ πᾶς στὸ παλάτ' τοῦ βασιλέ.

Ὁ Γιαννάκης κάθισε στὶς φτερούγες τ' καὶ πῆγε τὸ γάλα ζεστό, αὐτὸ γίνονταν κάθε πρωί. Ἡ βασιλοπούλα ἀγάπησε τὸν Γιαννάκη ἂν καὶ ἦτανε ἀρραβωνιασμένη μὲ τὸν ἱγιὸ τοῦ βεζύρη.

Ἐνα βράδυ πῆγ' ὁ σταυραετὸς τὸ Γιαννάκ' ἀπ' τὸ παράθυρο στὴν κάμαρα τῆς βασιλοπούλας ἀλλάξε τὶς λαμπάδες ποὺ ἔκαιγαν στὸ κρεββάτι της, τοῦ κεφαλιοῦ ἔβαλε στὰ ποδάρια καὶ τοῦ ποδαριοῦ στὸ κεφάλ',

ἔφαγε τὸ παξιμάδ' κ' ἤπιε τὸ μισὸ σερμπέτ' ¹⁾ κ' ἔφυγε. Δυὸ νύχτες τῶκαμε. Τὴν τρίτη μέρα λέγ' ἡ βασιλοπούλα στὴ βασίλισσα τὴ μητέρα τς, νὰ μὲ στείλτε διπλὸ σερμπέτ', διπλὸ παξιμάδ' καὶ μαστίχα γιὰ νὰ μασῶ τὴ νύχτα γιατί δὲν ἔχω ὕπνο αὐτὲς τὶς νύχτες, γιὰ νὰ δγῇ ποιὸς εἰρ-χουνταν τὴ νύχτα.

Ἡ βασιλοπούλα ἔπесε στὸ κρεβάτ' καὶ μασοῦσε τὴ μαστίχα γιὰ νὰ μὴν ἀποκοιμηθῇ, πῆγε πάλι ὁ Γιαννάς, ἡ βασιλοπούλα ἔκαμνε ποὺ κοιμᾶται, ἄλλαξε τὶς λαμπάδες, ἔφαγε τὸ παξιμάδ' ἤπιε τὸ σερμπέτ', φίλησε τὴ βασιλοπούλα κ' ἡ βασιλοπούλα τὸν δάγκασε στὸ λαιμό.

Ὁ Γιαννάς ἄναψε τὴ φτερούγα τοῦ σταυραστοῦ, ἦλθ' ὁ σταυρα-στὸς κάθισε στὶς φτερούγες τ' καὶ πέταξ' ἀπ' τὸ παράθυρο.

Τὸ πρωὶ ἡ βασιλοπούλα διέταξε τὶς δοῦλες σὰν ἔλθ' ὁ καινούργιος ὁ τσομπάνς νὰ τὴ φωνάξνε.

Τὸ πρωὶ σὰν ἦλθε τὴν φώναξαν. Γιατὶ Γιαννάκ', τὸν ρωτᾷ, φο-ρεῖς στὸ λαιμό σ' λερὸ μαντήλ'; τί ἔχς;

— Στραβοκοιμήθηκα καὶ μὲ πονεῖ.

Ἡ βασιλοπούλα ἄρπαξε τὸ μαντήλ' κ' εἶδε τὴ δαγκαματιά· σὺ ἦσνα ποὺ εἰρχουσιν κ' ἄλλαξε τὶς λαμπάδες κ' ἔτρωγε τὸ παξιμάδ' κ' ἔπινε τὸ σερμπέτ'. Ἀπὸ σήμερον νὰ φύγς ἀπὸ κεῖ ποὺ εἶσαι τσομπάνς, ἀπὸ τροφὴ καὶ ὕπνο μὴ σὲ μέλ'. Γὼ εἶμαι ἀρβωνιαστικὴ μὲ τὸν βεζύρη τὸν ἰγνὸ, θὰ τὸν ἀφίσω καὶ θὰ πάρω σένα.

Ὁ Γιαννάς πῆγε στὸν βασιλέα καὶ τὸν εἶπε· γὼ ἀφέντη βασιλέ, θὰ φύγω νὰ πάγω νὰ δγῶ τὶς γονιοὶ μ'.

— Γιατὶ παιδί μ', νὰ φύγς, κάθσε.

— Ὅχι εὐχαριστῶ βασιλέ μ', θὰ φύγω.

Πῆγε στὴν πολιτεία, κεῖ ἔκαμε φίλ' κ' ἔπαιζε καλὸ διολί· τὸν λέγ' ὁ ἰγνὸς τοῦ βεζύρη, θάλθεις μαζύ μ' νὰ σὲ πάγω στὸ περιβόλ' τῆς ἀρβωνια-στικιάς μου. Ὅταν πῆγε μὲ τὸ Γιαννάκ', ἡ βασιλοπούλα ἔβγαλε τὸ πρό-σωπο μὲ τὴν πρώτη φορά, μὲ τὴ δεύτερη βγῆκε ἴσα μὲ τὸν λαιμό, τὴν τρί-τη βγῆκε ὡς τὴ μέσ' καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πέσ' νὰ σκοτωθῇ.

Εἶπε τὸ βεζυρόπουλο στὸ Γιαννάκ', γὼ ἔρχουμαι μιὰ φορὰ τὸ χρό-νο κ' ἡ ἀρβωνιαστικιά μ', μὲ δείχνει μόνε τὸ μάτ' καὶ σένα μόλις ἄκσε τὸ διολί βγῆκε ὡς τὴ μέσ' καὶ θὲ νὰ πέσ' νὰ σκοτωθῇ, μὲ σένα ἔχω πόλεμο.

Ὁ Γιαννάς πῆγε καὶ τόπε στὴ βασιλοπούλα κ' ἔκαμε παράπονο ποὺ βγῆκε ἀπ' τὸ παραθύρ'.

1) Λ. Τ. Ποτὸ γλυκὸ καὶ ἀρωματισμένο.

— Μὴ φοβᾶσαι, μέσα στ' ἄχουρ' μας ἔχμε μιὰ γρη῏α φοράδα, νὰ τὴν κόψη; τὰ μαλλιὰ ποὺ τᾶχει σαράντα χρόνια κ' εἶν' ἀχτένιγη νὰ τὴ χτενίσῃς, νὰ κόψῃς; τὰ στίνουρα ¹⁾ νὰ δγῇ, νὰ τὴ δόσῃς; νὰ πῇ παλὴο κρασι καὶ νὰ τὴ δόσῃς νὰ φάγ' σταπίδα.

Πήγανε στοῦ βασιλῆ το παράθυρο πὸ κάτ' νὰ κάνε τὸν πόλεμο, ἀπὸ πᾶν' ὁ βασιλῆς, ἡ βασίλισσα κ' ἡ βασιλοπούλα συργινίζαν.

Παρήγγειλε ὁ Γιαννάκης στὸν κατσίβελο καὶ τὸν ἔκανε ἕνα καντάρ' πολὺ βαρὺ, ὅλο τὸ στρατὸ μὲ τὸ βεζυρόπουλο μαζὺ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ σηκώσνε, κι' ὁ Γιαννάκης; ὁ ἀντρεωμένος μόνε μὲ τὸ μικρὸ τ' δαχτυλάκ' τὸ σήκωσε κι' ἀπόρσε ὁ βασιλῆς καὶ θάμαξε. Ὑστερα καβαλλήκεψε τὴ φοράδα καὶ μὲ τὸ πρῶτο ποὺ μπῆκε καὶ μὲ τὸ πρῶτο ποὺ βγῆκε ἔκοψε τὶς τρεῖς χιλιάδες κ' ἔμεινε μόνε τοῦ βεζύρ' ὁ ἱγιός, κατέβκε ἀπ' τὴ φοράδα καὶ τὸν εἶπε νὰ σὲ κόψω τὸ κεφάλι σ'.

— Ὁμ, γὼ τῶκανα, σὺ μὴ τὸ κάνῃς.

Ὁ Γιαννάκης ἔκοψε μόνε τοῦ βεζυρόπουλο τὴ μὺτ' καὶ ματώθηκε καὶ πῆγε στὴ θάλασσα νὰ πλύν' τὰ αἷματά. Τὸν εἶδ' ἡ κερὰ Θάλασσα, τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν ἀρβώνιασε στὴ μεγάλη τὴ τὴν κόρ'.

Ἡ βασιλοπούλα ἀρρώστιας ἀπ' τὸν κατσίβελο, γιανοὶ ἀνέβαιναν γιανοὶ κατέβαιναν, τὴν ἀρρώστια δὲ ἀπορούσανε νὰ τὴ βοῦνε. Τὴ λέγ' ὁ βασιλῆς, ἡ κόρη μ'.

Πατέρα, νὰ μὲ πάρῃς ἕνα χουσό κάτεργα μὲ σαράντα χουσά κου- πιὰ καὶ σαράντα κοπέλλες γιὰ νὰῖτες, νὰ μὲ τίς ντύσῃς ἀντρίκια καὶ γὼ θὰ γίνω ἄντρας, θὰ μὲ βοῇς καὶ τοῖα χουσά μῆλα καὶ γὼ θὰ πάγω νὰ βρῶ τὸ Γιαννάκ'.

Ὁ βασιλῆς ἔδωσε διαταγὴ κι' ὥς τὸ βράδυ ἦτανε τὸ κάτεργο ἔτοιμο, ὁ καιρὸς πῆρε πρίμα, μπῆκ' ἡ βασιλοπούλα κ' ἔφγαν καὶ πήγανε κάτ' ἀπ' τὰ παράθυρα τοῦ παλατιοῦ τῆς κερὰ Θάλασσας. Ἡ βασιλοπούλα ἔπαιζε τὸ χουσόμῃλο κ' ἔλεγε :

Ἀνέβα μῆλα, κατέβα ρόδι,
νὰ σὲ ρωτήσω τί κάν ἡ κόρη
— Πλέχει γαῖτάνι
καὶ δὲν ἀδειάζει.

Τὴν κερὰ Θάλασσα ἡ κόρη τῆς τὴν εἶπ', εἶν' ἕνα παλληκάκ' ὁμορφο καὶ παίζ' ἕνα χουσό μῆλο καὶ τὸ θέλω τὸ μῆλο.

Πῆγε ἡ κερὰ Θάλασσα καὶ τὸ γύρεψε, δὸς με παλληκάκ' μ' τὸ μῆλο ποὺ παίζεις.

1) Ματοτσούναρα,

Εἶπε τὸ παλληκάρ'· δεῖξέ με τὸν γαμπρὸ ποὺ ἔκανες αὐτὲς τίς μέρες
νὰ στὸ δόσω.

Βγῆκ' ὁ Γιαννάκης λίγο καὶ τὸν εἶδε. Πῆρε τὸ μῆλο ἢ κερά Θάλασσα.
Τὴν ἄλλη μέρα πάλε ἡ βασιλοπούλα παίξ' μετ' τὸ χρυσὸ μῆλο καὶ λέγ'.

Ἀνέβα μῆλο, κατέβα ρόδι,
νὰ σὲ ρωτήσω τί κάν' ἡ κόρη
— Πλέχει γαῖτάνι
καὶ δὲν ἀδειάζει.

Εἰπ' ἡ ἄλλη κόρ' στὴν μητέρα τς, τὴν ἀδελφή μ' τὴν ἀρβωνιασες,
τὴν ἔδοσες καὶ τὸ μῆλο καὶ γὼ θέλω μῆλο.

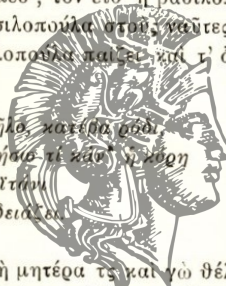
Βγῆκ' ἡ κερά Θάλασσα, δός με παλληκάρι μ', καὶ τ' ἄλλο σ' τὸ μῆλο.

— Δεῖξέ με τὸ γαμπρὸ σ' ὡς τὴ μέσ' καὶ θὰ σὲ δόσω καὶ τ' ἄλλο.

Βγῆκ' ὁ Γιαννάκης ὡς τὴ μέσ', τὸν εἶδ' ἡ βασιλοπούλα κ' ἔρριξε τὸ
μῆλο. Τὴν ἄλλη μέρα λέγ' ἡ βασιλοπούλα στὴν μητέρα νὰ εἴσαστε ἔτοι-
μοι καὶ θὰ τὸν πάρω. Ἡ βασιλοπούλα παίξ' καὶ τ' ἄλλο χρυσόμῆλο καὶ
λέγ'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἀνέβα μῆλο, κατέβα ρόδι,
νὰ σὲ ρωτήσω τί κάν' ἡ κόρη
— Πλέχει γαῖτάνι
καὶ δὲν ἀδειάζει.

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ μικρότερη κόρ' λέγει στὴ μητέρα τς καὶ γὼ θέλω μῆλο.

Ἡ κερά Θάλασσα ἀνέβκε ἐπάνω καὶ λέγει παλληκάρ' μ', δός με καὶ
τ' ἄλλο μῆλο.

Σὰν ἀνέβ' καὶ πατήσ' στὶς φούχτες σ' ὁ γαμπρός σ' θὰ σὲ δόσω καὶ
τ' ἄλλο.

Πῆγ' ἡ κερά Θάλασσα καὶ φώναξ' τὸν Γιαννάκ'.

— Ἐλα Γιαννάκη μ', νὰ σὲ διοῦνε. νὰ μᾶς δόσνε καὶ τ' ἄλλο μῆλο.

Ὁ Γιαννάκης βγῆκε καὶ στάθηκε στὶς φούχτες τῆς κερά Θάλασσας, ἡ
βασιλοπούλα ρίχνει τὸ μῆλο, ἀρπάξ' τὸ Γιαννάκ καὶ δρόμο γιὰ τὴ στε-
ριά, τὸν πῆγε στὸν πατέρα τς καὶ τὸν εἶπε, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρβωνιαστι-
κός μ'.

Ὁ βασιλεὺς κ' ἡ βασίλισσα δλόχαροι ποὺ ἦλθεν ἡ βασιλοπούλα κ' ὁ
Γιαννάκης, στὸ παλάτι γίνονταν μεγάλες ἑτοιμασίες γιὰ τὴ στεφάνωση
κ' ἦλθαν ἀπ' ὅλο τὸ βασίλειο.

Ὁ γάμος βάσταξε σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες, ἀρχόντοι,
φτωχοὶ ἔφαγαν στὸ βασιλικὸ τραπέζι, ἑκατὸ μάγειροι μέρα νύχτα μαγέ-
ρευαν τὰ καλλίτερα φαγιά. Ἦμνα καὶ γὼ κεῖ κ' ἔφαγα, ἔδωσαν καὶ μένα

μιὰ σαικοῦλα φλουριά, περνώντας ἀπ' τὸ ποτάμι ἄκσα πού φώναζαν
βράκ, βράκ, θάορεψα πὼς ἔλεγαν μπράκ¹⁾ μπράκ καὶ τ' ἄφσα κ' ἔζησαν
αὐτοὶ καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

16. Ὁ ὄρκος τοῦ βασιλόπουλο

Τζετώ

Μιὰ φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε ἓνα βασιλόπουλο κι' ἀγαποῦσε πολὺ
τὸ κυνῆγ', κάθε μέρα ἔβγαινε καὶ κυνηγοῦσε, μιὰ μέρα γυρίζοντας πέρα-
σε ἀπ' τὸ σπῖτ' τοῦ ἀγελαδάρ' κ' εἶδε νὰ κάθεται μπρὸς στὴ πόρτα τὴν
κόρη τ', ἔμορφη σὰν τὸ κρύο νερό, τὴ μίλησε καὶ τὴν εἶπε, θὰ σὲ κάνω
γυναῖκα μ'.

—Σὺ βασιλόπουλο θὰ πάρς ἐμένα; δὲ σὲ ταιριάζω.

Τὸ βασιλόπουλο ἄμωσε μεγάλο ὄρκο. «Ἄν σὲ ξεχάσω καὶ δὲ σὲ πάρω
γυναῖκά μ', φίδι νὰ ντυλιχθῇ στὸ κορμί μ'» καὶ τὴν ἄφσε γειὰ κ' ἔφυγε.

Πέρασε καιρός, τὸ βασιλόπουλο ἀρβανιάστηκε μὲ τὴ βασιλοπούλα
τοῦ γείτονα βασιλέ, θὰ γίνοντανε ἡ χάρα καὶ στὸ παλάτ' εἶχανε μεγάλες
ἐτοιμασίες. Μαζεύτηκαν ὅλ' οἱ καλεσμένοι μὲ χρυσὰ ροῦχα καὶ φτερά, κό-
σμος πολὺς ἦλθε ἀπ' ὅλες τὲς μεριές, καὶ τὸ βασιλόπουλο τὸ γαμπρὸ καὶ
τὴ νύφ' τὴ βασιλοπούλα αὐτὴν ἐκέλευε νὰ στεφανωθοῦνε. Ἀρχίσε ἡ
στεφανώση, σὺν φύσηξ' ἓνας κοῦρος ἀνέρας καὶ ὅλοι ἀνατρίχιασαν. Βλέπνε
νὰ σέρνεται κατὰ τὸ βασιλόπουλο ἓνα μεγάλο φίδ' καὶ νὰ ντυλίζεται στὸ
κορμί τ'. Νὰ σκοτώσνε τὸ φίδ', θὰ σκοτώνουντανε μαζὺ καὶ τὸ βασιλό-
πουλο καὶ συλλογίζονταν τί νὰ κάνε, τότε εἶπανε ὅλοι τους, μήπως ἔχει
κανένα τάμα τὸ βασιλόπουλο καὶ δὲν τὸ ἔκανε;

Τὸ βασιλόπουλο θυμήθηκε τὸν ὄρκο πού ἔκαμε στὴν κόρ' τοῦ ἀγε-
λαδάρ', «Ἄν σὲ ξεχάσω καὶ δὲ σὲ πάρω γυναῖκά μ', φίδι νὰ ντυλιχθῇ στὸ
κορμί μ'». Τρέχνε οἱ ἀνθρώποι τ' νὰ τὴ φέρνε, τὸ φίδ' ξεντυλίζεται σιγά,
σιγά καὶ φεύγει. Τὸ βασιλόπουλο στεφανώνεται τὸ κορίτς τ' ἀγελαδάρ'
καὶ τὴ νύφ' τὴ βασιλοπούλα πάντρεψε ὁ πατέρας τς μ' ἓνα ἄλλο βασιλό-
πουλο. Ἦμνα καὶ γὼ ἐκεῖ καὶ μ' ἔδωσαν φλουριά, περνώντας ἀπὸ ἓνα
ποτάμι οἱ βαθρακοὶ φώναζαν βράκ, βράκ, καὶ γὼ νόμισα πὼς φώναζαν
μπράκ, μπράκ, καὶ τᾶριξα κ' ἔφυγα.

17. Ὁ τσεβρὲς τῆς βασιλοπούλας

Σηλυβριό.

Μιὰ φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε μιὰ βασιλοπούλα καὶ κεντοῦσε ἓνα

1) Λ Τ. Ἄφσε

τὴν πέτρα τῆς ὑπομονῆς, κλείστηκε στὴν κάμαρὴ τς, ἔκλαιγε κ' ἔλεγε, τί λές μαχαῖρί μ' νὰ σφαγῶ; τί λές σχοινί μ' νὰ κρεμαστῶ; δὲν εἶναι κρίμα νὰ ξενυχτήσω τριάντα ἐννιά μέρες τὸ βασιλόπουλο κ' ἡ σκλάβά ποὺ τὴν ἔβαλα νὰ τὸ ξενυχτήσῃ μιά μέρα νὰ μὲ τὸ πάρ; Ἐσερνε τὸ σαποῦνι στὸ σχοινί, δάκρυα τῶβρεχαν κ' ἡ πέτρα ράγιζε πὸ τὴ λύπη τς καὶ τὴν ἔλεγε ὑπομονή, ὑπομονή κόρη.

Τὸ βασιλόπουλο ποὺ ἦτανε πίσ' ἀπ' τὴν πόρτα δὲ βάσταξε. μπῆκε μέσα, τὴ ρώτσε καὶ κείνη εἶπ' ὅλη τὴν ἱστορία τς, τὴν ἀγκάλιασε καὶ τὴν λέγει, τελείωσαν πιά τὰ βάσανά σ'. Ἐκαμιν στὸ παλάτ' μεγάλες ἐτοιμασίες νὰ γίνῃ ἡ χαρὰ καὶ τὴ σκλάβά ἔδесαν σ' ἓνα ἄλογο καὶ τὴν γύρσανε σ' ὅλη τὴν πολιτεία κ' ὕστερα τὴν ἔσφαξαν κ' ἔζησαν καλὰ καὶ μεῖς καλλίτερα.

19. Ὁ σταυραετός.

Καστανιές.

Μιά φορὰ κ' ἓνα καιρὸ ἦτανε τρὶς ἀδελφάδες οἱ δὺὸ ἦτανε ἀχώριστοι καὶ κοιμούντανε μαζὺ κ' ἡ μικρὴ κορμά. Μία νύχτα κεῖ ποὺ κοιμούντανε ἡ μικρὴ, μπαίν' ἀπ' τὸ παράθυρο ἓνας σταυραετός καὶ τὴ μιλούσε, τὴν ἔλεγε πὺς τὴν ἀγαπάει κ' ἀκούσε κάθε βράδυ καὶ πῆγαινε, κάθονταν καμμιά ὥρα κ' ἔφευγε. Μόλις εἰρχονταν πῆγαινε ἴσα στὴ λεκάνη, ἔβγαζε τὰ πούπουλα καὶ γίνονταν ὥρατὸ παλληκάρ' κ' ὅταν θὲ νὰ φύγ' τᾶβαζε κ' ἔφευγε, τὸν ἔλεγε ἡ μικρὴ νὰ μιλήσ πὺ σιγά, μᾶς ἀκοῦνε.

Οἱ ἀδελφές ἄκουαν τίς κουβέντες τὴ νύχτα, καὶ τὴ ρωτοῦσανε τὸ πρωί, μὲ ποιόνα μιλοῦσε; Μὲ κανένα, ἔλεγε καὶ τὴν ἔδερνανε.

Τὸ ἄλλο βράδυ ποὺ πῆγε, ὁ σταυραετός οἱ ἀδελφές τῆς περίμεναν τὴ νύχτα ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα γιὰ ν' ἀκούσνε, κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἀκοῦνε φτερουγίσματα, μπῆκε ὁ σταυραετός μέσα καὶ τὴν εἶπε, εἶσαι ἀρβωνιαστική μου καὶ γὼ εἶμαι βεζυρόπουλο, σὰν ἔχεις καμμιά ἀνάγκη πάρε αὐτὸ τὸ βεργάκ' καὶ χτύπησ' το μέσα στὴ λεκάνη καὶ πές :

«Τρέξε βεζυράκι μου»

καὶ γὼ θᾶλθω.

— Καλά, εἶπ' ἡ κοπέλλα, μόνη μὴ μιλᾷς δυνατὰ καὶ μᾶς ἀκοῦνε κ' ἔφγε ὁ σταυραετός.

Τὸ πρωὶ λένε οἱ ἀδελφάδες στὴ μικρὴ, θὰ πᾶμε σήμερα στὸ λουτρό, ἔβαλαν μέσα στὸ μπόγο τὰ λουτρικά, τίς κτένες, τίς γαλέντζες, ἔδесαν τὸ μπόγο στὴ μικρὴ καὶ πῆγαιναν. Στὸ μισὸ δρόμο λέγ' ἡ μεγάλη στὴ μεσιά, ἔβαλες σαποῦν' ;

Ἐλπινίκη
Σταυραετός
Καστανιές
Αδελφές
127-130

— Ὅχι λέγ' ἢ μεσιά, πᾶτε σεῖς μπροστά καὶ γὼ θὰ πάγω νὰ τὸ πάρω.

Πῆγε στὸ σπíti, ἔσπασε στὴ λεκάν' ὅσα ποτήρια καὶ γυαλιὰ εἶχανε, πέρνει τὸ βεργάκ' ποὺ τόχε ἡ μικρὴ κρυμένο μέσα στὸ στρώμα, χτυπάει τὴ λεκάν' καὶ λέγει,

Τρέξε βεζυράκι μου

Ὁ σταυραετὸς πιάγει ἴσια στὴ λεκάν', μπαίνει ὅλα τὰ γυαλιὰ στὸ κορμί τ', ἄχ, λέγει, κακούργα καὶ φεύγει.

Πᾶνε στὸ σπít' ἀπ' τὸ λουτρό, καὶ τὸ βράδυ δέρονουνε, δέρονουνε τὴ μικρή, ἡ μικρὴ πέρνει τὸ βεργάκ' καὶ χτυπάει τὴ λεκάν' καὶ λέγει :

Τρέξε βεζυράκι μου

καὶ μὲ σκότωσαν οἱ ἀδελφάδες μου.

Περιμέν' ὦρες, τὸ βεζυράκ' δὲν ἔρχεται. Περνοῦνε μέρες, ξαναχτυπάει, δὲν ἔρχεται.

Τὸ βεζυράκ' πῆγε στὸ σπít' τ' ἄρρωστο. Γιατροὶ ἀνέβαιναν, γιατροὶ κατέβαιναν, δὲ μπορούσανε νὰ κατάλαβνε τί ἔχ' κ' ἔλυνε μέσα στὴ στρωμνή.

Ἡ ἀρραβωνιαστικιά τ' ἐπὶ τὴν πόρτα, ἔβαλε μαμουλίκα στὸ κεφάλ', πέρνει κ' ἕνα τροχά ψωμί καὶ δρόμο πέρνει καὶ δρόμο ἀφίν', νὰ πᾶν νὰ ροῖ τὸ βεζυράκ'. Κεῖ ποὺ πηγαίνει ἀκούε τὰ τουρκικά πουρ μιλούσανε, εἶπε τὸ ἕνα, νὰ κατάλαβνε ἡ κοπέλλα τὴ γλώσσά μας θὰ μπορούσε νὰ γλυτώσ' τὸ βεζυράκ'. Πάρει περὶ εἶναι μιὰ ἀρκουδά καὶ βυζάν' τρία ἀρκουδάκια ἀφοῦ τὰ βύζαξ' καὶ φύγ' ἡ μητέρα τους, νὰ πάρ' τὰ δυὸ καὶ νὰ τὰ βάλ' στὸ φούρνο, νὰ τὰ ψήσ', νὰ βγῇ ἡ λίγδα τους, τὸ κρέας καὶ τὰ κόκκαλα νὰ τὰ τσακίσ'!) νὰ τὰ κἀνη σκόν', ἀφοῦ τότε λούσ' νὰ τὸν ἀλείψ' μὲ τὴ λίγδα νὰ μαλακώσ' τὸ κορμί τ', ὕστερα νὰ ρίξῃ τὴ σκόν'. Τρεῖς μέρες μὲ τὴν ἀράδα νὰ τὸ κἀν', θὰ γιάνει τὸ βεζυράκ'.

Ἡ κοπέλλα ἀπὸ Θεοῦ κατάλαβε τὴ γλώσσά τους. Πῆγε, πῆγε, ηὔρε τὴν ἀρκουδά ποὺ βύζινε τὰ τρία τ' ἀρκουδάκια, ἀφοῦ τὰ βύζαξε ἔφυγε, πέρνει τὰ δυὸ καὶ φεύγει, κεῖ κοντὰ ἦτανε μιὰ γυναῖκα κ' ἔψηνε ψωμί στὸ φούρνο, τὴ χαιρετσε καὶ τὴν εἶπε, δὲ μὲ δίνς σὲ παρακαλῶ ἕνα ταβὰ γιὰ νὰ ψήσω καὶ γὼ στὸ φούρνο. Τὴν ἔδοσε, ἔβαλε μέσα τ' ἀρκουδάκια κ' ἀφοῦ ψήθηκαν, πῆρε τὴ λίγδα, τὸ κρέας καὶ τὰ κόκκαλα καὶ τᾶκαμε σκόν', εὐχαρίστησε τὴ φουρνάρισσα κ' ἔφυγε.

Δρόμο πέρνει καὶ δρόμο ἀφίν', ἔφθασε στὴν πολιτεία ποὺ ἦτανε ἄρρωστο τὸ βεζυράκ', οἱ γιατροὶ πιά δὲ μπορούσανε νὰ τὸ γιατρέψνε, κ' ἡ

1) Κοπανίσση.

γύφτισσα ἔξω ἀπ' τὸ παλάτ' εἶπε στὶς δοῦλοι ἂν τὴν ἀφίν' ἢ κερά βεζύ-
ρισσα νὰ ἀνέβ' νὰ γειάνν' τὸ βεζυράκ'.

—Τόσοι γιатροὶ σπουδασμέν' δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ κάνε καλὰ κ' ἡ
γύφτισσα θὰ τὸ κάν' ; ἄς ἀνέβ', εἶπε ἡ βεζύρισσα.

Ἀνέβκε, τὸ βεζυράκ' ἦτανε ἀναίσθητο μέσα στὴ στρωμνὴ κι' ὄλο
βόγκκε, οὔτε ἔτρωγε οὔτε μιλοῦσε. Ἀνάψτε λέγ' ἡ γύφτισσα τὸ λουτρό·
τέσσερις τὸ ἔπιασαν μὲ τὸ σεντόν' καὶ τὸ ἔβαλαν μέσα στὴ γούρνα, τὸ
ἄφσε κάμποση ὥρα γιὰ νὰ μαλακώσ' τὸ κορμί τ', ὕστερα τὸ ἔβαλε μέσα
στὰ βαμπάκια, τὸ ἄλειψε μὲ τὴ λίγδα ὄλο τὸ κορμί τ', ἔρριξε πὸ πάνω
τὴ σκόν', τὸ ντύλιξε καλὰ καὶ τὸ φάσκισε ὅπως φασκιῶνε τὰ μωρά,
τὸ ἔβαλε στὸ στρώμα, καὶ μέρα νύχτα ἡ γύφτισσα δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὸ
προσκεφάλι τ', οὔτε ἔπινε οὔτε ἔτρωγε. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι ἀνάφτνε τὸ
λουτρό, ἡ γύφτισσα τὸ ξεφασκιῶν' τὸ βεζυράκ' κ' ἔπιασαν στὰ βαμπάκια
τὰ μεγάλα γυαλιά, τὰ εἶδανε κι' ἀπόρσανε, τὸν ἔβαλαν μὲ τὸ σεντόν' μέ-
σα στὴ γούρνα, τὸ ἀφίν' κάμποση ὥρα μέσα στὸ νερὸ νὰ μαλακώσ' τὸ
κορμί τ', τὸ βγάζ', τὸ ἀλείφ' τὴ λίγδα, ρίχνει ἀπὸ πάνω τὴ σκόν', τὸ ντυ-
λίζει στὰ βαμπάκια, τὸ φάσκισε, τὸ ἔβαλε στὰ κρεββάτ', τὸ βεζυράκ'
ἄνοιξε λίγο τὰ μάτια τ' κ' ἔφαγε λίγο. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι ἀνάφτνε τὸ
λουτρό, τὸ ξεφασκιῶν' ἡ γύφτισσα κ' ἔπιασαν στὰ βαμπάκια ὄλο μικρὰ
γυαλιά, βάζνε τὸ βεζυράκ' μὲ τὸ σεντόν' στὴ γούρνα, τὸ ἀφίν' ποὺ ἔφα-
γε στὸ νερὸ νὰ μαλακώσ' τὸ κορμί τ', τὸ βγάζ', τὸ ἀλείφ' τὴ λίγδα, ρίχνει ἀπὸ
πάνω τὴ σκόν', τὸ ντύλιξε στὰ βαμπάκια, τὸ φάσκισε καὶ τὸ ἔβαλε στὸ
κρεββάτ' νὰ κοιμηθῇ.

Τὸ βεζυράκ' κοιμήθηκε καλὰ τὴ νύχτα, τὸ πρῶν τὸ κάν' ἔνα μπάνιο,
τὸ ἔλουσε τὸ καθάρσε ἀπ' τὶς ἀλοιφές κ' ἔγινε καλὰ, καλλίτερα ἀπὸ πρῶ-
τα. Τὴ γύφτισσα δὲν ἤξευραν πῶς νὰ τὴν ὑποχρεώσουν.

Τὴν ρώτησε τότε ὁ βεζύρης κ' ἡ βεζύρισσα, γιὰ τὸ καλὸ ποὺ μᾶς ἔκα-
νες τί θέλεις νὰ σὲ κάνμε.

—Τίποτε δὲ θέλω, μόνε νὰ μὲ δώστε τὸ δαχτυλίδ' ποὺ φορεῖ τὸ βεζυ-
ράκ'.

Τὸ βεζυράκ' δὲν ἤθελε νὰ τὸ δόσ', μὰ ἐπειδὴς τὸ σωτήρησε, τὸ ἔδωσε.

Ἡ γύφτισσα δρόμο ἔπερνε, δρόμο ἄφινε, ὕστερα πὸ μέρες ἔφθασε
στὸ σπίτι της, λούσθηκε καθαρίσθηκε, ἄλλαξε ρούχα καὶ τὸ βράδ' χτυ-
πάει μὲ τὸ βεργάκ' τὴ λεκάν' καὶ λέγει,

Τρέξε βεζυράκι μου.

—Ἄ, λέγ', τὸ βεζυράκ', ἡ βρωμογυναῖκα, ἀκόμα κι' ἀκονίζ' τὸ μα-
χαῖρ' νὰ πᾶ νὰ τὴ σφάξ.

Ἡ κοπέλλα ἄφσε τὸ παράθυρο ἀνοιχτὸ κ' ἀναμμέν' τὴ λάμπα, κάμνει
ποὺ κοιμᾶται καὶ φορεῖ τὸ δαχτυλίδ' στὸ δάχτυλο κ' εἶχε τὸ χέρ' μπρὸς
στὰ μάτια της. Ἐρχεται ὁ σταυραετὸς μὲ τὸ σπαθὶ νὰ τὴ σφάξ', βλέπ' τὸ

Θ ρ α κ ι α Ι Σ Τ'.

δαχτυλίδ' καὶ σταματάει. Αὐτὸ τὸ δαχτυλίδ' εἶναι δικό μ' πῶς τὸ φορεῖς ἐσύ;

Κ' εἶπε ἡ κοπέλλα ὅλ' τὴν ἱστορία, πὼς οἱ ἀδελφάδες τῆς ἀφικροῖσθαι καὶ τὸ πρῶν τὴν πῆγανε στὸ λουτρὸ κ' ἡ μιὰ ἀδελφή τς ἔσπασε ὅσα ποτήρια καὶ γυαλιὰ εἶχανε καὶ τᾶβαλε στὴ λεκάν', πὼς πῆρε τὸ βεργάκι καὶ χτύπησε κι' ὁ σταυραετὸς μὲ τὴν ὀρμὴ πού κατέβηκε μπῆκανε τὰ γυαλιὰ μέσα τ', ὕστερα πὼς ἔγινε γύφτισσα καὶ πῆγε καὶ τὸ σωτήρεψε.

—Καὶ ποῦ, τὴν ρωτάει τὸ βεζυράκ', εἶναι οἱ ἀδελφάδες σου;

—Στὴν πλαγινὴ κάμαρα καὶ κοιμοῦνται.

Πέρνει τὸ σπαθί τ', πάγει καὶ τὶς κόφτει τὰ κεφάλια τους καὶ τὴν κοπέλλα τὴν βάζ' στὰ φτερά τ' καὶ πάγει στὴ μητέρα τ' καὶ τὴ λέγ', μητέρα, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρβωνιαστικὰ μ', θέλω νὰ τὴν πάρω γυναῖκα, αὐτὴ εἶναι πού μὲ γιάτρεψε σὰν ἡμνα ἄρρωστος.

—Ὅπως θέλεις γιέ μ', θὰ τὴν κάνουμε ἀπὸ σήμερις θυγατέρα μας.

Ἐγινε ὁ γάμος σαράντα μερόνυχτα κ' ἡμυνα ἐγὼ ἐκεῖ μ' ἕνα κόκκινο βρακί, ἔζηγαν καὶ βασιλεύσανε καὶ τὰ ἀβγά παστρεύανε.

20. Ἡ βασιλοπούλα ἢ Ἡμορφὴ τοῦ κόσμου.

Μιὰ φορὰ κ' ἕνα καιρὸ ἦτανε ἕνας βασιλεὺς καὶ μιὰ βασίλισσα κ' εἶχαν τρία βασιλόπουλα, πέθανε ἡ βασίλισσα καὶ τὰ εἶπε ὁ βασιλεὺς, ἅμα πεθάνω καὶ γὼ νὰ πάρτε τὰ κλειδιά τοῦ παλατιοῦ, ν' ἀνοίξετε μονάχα τὶς τριάντα ἐννιά κάμαρες τὴν τελευταία νὰ μὴ τὴν ἀνοίξετε γιατί θὰ σᾶς καταραστῶ.

Σὰν πέθανε ὁ βασιλεὺς, ὕστερα πὸ σαράντα μέρες πῆρε τὸ μεγαλεῖτερο τὸ βασιλόπουλο τὰ κλειδιά κι' ἀνοίξε τὶς τριάντα ἐννιά τὶς κάμαρες, εἶχαν μέσα πολλὰ φλωριά, στὴν τελευταία κάμαρα τὸ κλειδί ἦτανε πάν' στὴν κλειδαρότρυπα, τὴν ἀνοίξε κ' εἶδε μιὰ ζωγραφιά, τὴν Ἡμορφὴ τοῦ κόσμου, μόλις τὴν εἶδε θάμπωσε τὸ φῶς του, τόσο Ἡμορφὴ ἦτανε, θᾶμαξε, κ' εἶπε, γὼ θὰ πάγω νὰ τὴ βρῶ. Ἡ κάμαρα πού εἶχε τὴ ζωγραφιά ἦτανε κοντὰ στὴν ἀκροθαλασσιὰ καὶ κεῖ ἦτανε μιὰ χρυσὴ βάρκα μὲ χρυσοῦ ἀλυσίδα δεμέν', μπῆκε μέσα κ' ἡ βάρκα ἔφυγε μοναχιά, ἦτανε μαγεμέν' καὶ τὸ ἔβγαλε σὲ μιὰ πολιτεία.

Κεῖ στὴν πολιτεία πού βγῆκε ρώτσε, ποῦ μπορῶ νὰ βρῶ τὴν Ἡμορφὴ τοῦ κόσμου; Τὸ εἶπανε δὲ μπορεῖς νὰ τὴν βρεῖς, τὴν ἔχ' κρυμμέν' ὁ πατέρας τῆς ὁ βασιλεὺς κι' ὅσα βασιλόπουλα ἤλθανε γιὰ νὰ τὴ βροῦνε σκοτώθηκαν ἀπ' τὸν βασιλέ.

—Γὼ θὰ πάγω νὰ τὴ βρῶ.

Πῆγε τὸ βασιλόπουλο στὸ βασιλεὺ καὶ τὸν εἶπε, βασιλέ μ' πολύχρονη,

μάγισσα ὅλο ἔλεγε δὲν ἀκούω, εἶμαι κουφή, ὥς που κατέβκε ἡ Πούλια, ἔτρεξε τὸ βασιλόπουλο καὶ τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά τ' καὶ τὴν πῆγε στὸ παλάτ' στὴ μητέρα τ' τὴ βασίλισσα καὶ τὴν ἔκαμε γυναῖκά τ'.

Ὁ Αὐγερινὸς δὲ ξεχώριζε πὸ τὴν Πούλια καὶ ὅλο φώναζε μέε μέε, ἡ βασίλισσα ἔλεγε πὼς δὲν τὴν ἄφινε νὰ κοιμηθῇ ὥς πού ἔβαλε τὸ βασιλόπουλο καὶ ἔσφαξε τὸ ἀρνάκ' "Ὅλη ἔφαγαν, μόν' ἡ Πούλια δὲν ἔφαγε, μάζεψε ὅλα τὰ κοκκαλάκια τ' μικρὰ καὶ μεγάλα, τᾶβαλε σ' ἓνα σακκούλάκ' καὶ πῆγε καὶ τᾶθαψε στὴν αὐλή. Στὸν τόπο κεῖ φύτεωσε μιὰ πορτοκαλιά μ' ὀλόχρυσα πορτοκάλια, πῆγαινε ἡ Πούλια κατ' ἀπ' τὴν πορτοκαλιά καὶ τὴ χაῖδευε κι' ὅταν πῆγαινε ἡ βασίλισσα τὴ χτυποῦσε.

34. Ἡ προγονὴ κ' ἡ κόρη τῆς μητριᾶς.

Καστανιές.

"Ἐνα καιρὸ κ' ἓνα ζαμάνι, ἦτανε ἓνας γῆρας κ' εἶχε ἓνα κορτσάκ' ξαναναπαντρεύθηκε κ' ἡ μητριὰ τ' το τυραννοῦσε, ὅλη μέρα τὸδεχνε. Ὅσο τὸ καταφρονοῦσε τόσο ὁμορφοποιεῖτο, μιὰ μέρα τὸστελε νὰ τὴν φέρ' ἀθάνατο νερό γιὰ νὰ τὸ φάνεσι δούκα.

Στὸ δρόμο ποὺ πᾶγαινε βρῆκε ἓνα γέρος, το λέγ', ὁ γέρος ποὺ πᾶς καλὸ κορτσάκ'.

—Τί νὰ κάνω παπποῦ, ἡ μητριὰ μ' με δένει καὶ μ' ἔστειλε νὰ πᾶ νὰ τὴ φέρω ἀθάνατο νερό.

—Ἀῖ, κόρη μ', θὰ κάνς δυὸ ὥρες δρόμο, θὰ βρεῖς ἓνα γιασεμί, ὅστε-ρα μιὰ ἐλιά κ' ὅστερα μιὰ μηλιά, κ' ὅστερα μιὰ βρύσ' χρυσὴ ποὺ τρέχῃ ἀθάνατο νερό. Ὅταν γυρίσεις μετ' ἀθάνατο νερό θὰ κάνς ὅ,τι σὲ πεῖ τὸ γιασεμί, θὰ κάνς ὅ,τι σὲ πεῖ ἡ ἐλιά, θὰ κάνς ὅ,τι σὲ πεῖ ἡ μηλιά.

—Εὐχαριστῶ παπποῦ, φίλσε τὸ χέρι τ' καὶ τράβηξε τὸ δρόμο, πῆγε στὴ χρυσὴ βρύσ' καὶ πῆρε τὸ ἀθάνατο νερό.

Γυρνώντας τὸ εἶπε τὸ γιασεμί, κόρη μ', δὲ με χύνς λίγο νερό ποὺ διψᾶω; Ἡ κόρη τὸχσε νερό, κ' εἶπε τὸ γιασεμί:

"Ὅπως μοσχίζω γώ,
νὰ μοσχίζης καὶ σύ.

—Κόρη μ', λέγ' ἡ ἐλιά, δὲ με ρίχνς λίγο νερό ποὺ διψᾶω;

—Νὰ σὲ ρίξω κ' εἶπε ἡ ἐλιά.

"Ὅπως εἶναι ἡ ἐλιά μαύρη,
ἔτσι νὰ εἶναι τὸ μάτι σ' καὶ τὸ φρύδι σ'
κι' ὅσο ὁμορφοῦ εἶσαι, ἄλλο τόσο ὁμορφοῦ νὰ γίνς.

—Κόρη μ', λέγ' ἡ μηλιά, δὲ με ρίχνς λίγο νερό ποὺ διψᾶω;

Ἡ Πούλια
ἐπὶ τὴν ἐστὶν ἐστὶν
- ὁμορφοποιεῖτο
1. 1. 1941
κ. 181-182

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

—Νὰ σὲ ρίξω. Τὴν ἔρριξε καὶ τὴ μηλιά, καὶ τὴν εἶπ' ἡ μηλιά,

*Κόρη μ', πὼς εἶναι τὸ μῆλο μ' κόκκινο,
ἔτσ' νὰ εἶναι τὰ μάγουλά σ' καὶ πὺ κόκκινα.*

Πῆγε τὸ κορίτσ' στὴν μητριὰ τ' ἀθάνατο νερό. Ἡ μητριὰ εἶχε τὴν ιδέα πὼς δὲν θὰ ματαγύριζε, κι' ὅχι μόνε ἦλθε, μὰ ἦλθε ἑμορφότερο, τὸ μάτι τ' καὶ τὸ φρύδι τ' μαῦρο σὰν ἐλιά, τὰ μάγουλά τ' πὺ κόκκινα ἀπ' τὸ μῆλο καὶ σκόρπιζε τὴ μοσχιά τοῦ γιασεμοῦ, τώρα τὸ κακομεταχειρίζουνταν ἀκόμα πὺ πολὺ.

Μιά μέρα πέρασε ἀπὸ κεῖ τὸ βασιλόπουλο εἶδε τὸ κορίτς, τὸ ἄρεσε καὶ τὸ εἶπε, δὲν ἔρχεσαι νὰ σὲ πάγω στὸ παλάτ'; καὶ τὸ πῆρε.

Ἡ μητριὰ ἔστειλε καὶ τὸ δικό τς κορίτς νὰ πιά νὰ φέρ' τ' ἀθάνατο νερό, νὰ γίνῃ καὶ κεῖνο ὁμορφο καὶ νὰ μοσχίξ'. Στὸ δρόμο ποὺ πήγαινε, τὸ βλέπ' ὁ γέρος καὶ τὸ λέγ', ποῦ πᾶς κόρη μ';

—Πάγω νὰ πάρω τ' ἀθάνατο νερό.

—Ἀἰ, κόρη μ', λέγ' ὁ γέρος, θὰ κάνῃς δυὸ ὥρες δρόμο καὶ θὰ βρεῖς ἓνα γιασεμί, ὕστερα μιὰ ἐλιά, ὕστερα μιὰ μηλιά κ' ὕστερα μιὰ βρύσ' χρυσή ποὺ τρέχ' ἀθάνατο νερό. Ὅταν γυρίσεις μέ τ' ἀθάνατο νερό θὰ κάνῃς ὅ,τι σὲ πεί τὸ γιασεμί, θὰ κάνῃς ὅ,τι σὲ πεί ἡ ἐλιά, θὰ κάνῃς ὅ,τι σὲ πεί ἡ μηλιά.

—Καλὸ, εἶπε, τὸ κορίτς καὶ προχώρησε. Πῆγε στὴ χρυσή τὴ βρύσ', πῆρε τ' ἀθάνατο νερό. Γυρνώντας, τὸ εἶπε τὸ γιασεμί, κόρη μ', δὲ μὲ χύνῃς λίγο νερὸ ποὺ διψᾶω;

—Ἀ, λέγ', γιὰ σένα γὼ τὸ κουβαλᾶω; Καὶ κεῖνο τὸ εἶπε,

*Ὅσο ἄσχημη εἶσαι,
ἄλλο τόσο ἄσχημη νὰ γένῃς.*

—Κόρη μ', λέγ' ἡ ἐλιά, δὲ μὲ ρίχνῃς λίγο νερὸ ποὺ διψᾶω;

—Ἀ, γιὰ σένα γὼ τὸ κουβαλᾶω; Καὶ κεῖνι τὴν εἶπε,

*Ὅσο μαύρη εἶναι ἡ ἐλιά,
τόσο μαύρη νὰ γένῃς.*

—Κόρη μ', λέγ' ἡ μηλιά, δὲ μὲ ρίχνῃς λίγο νερὸ ποὺ διψᾶω;

—Ἀ, λέγ', γιὰ σένα γὼ τὸ κουβαλᾶω; καὶ κεῖνι τὸ εἶπε,

*Ὅσο πράσινα εἶναι τὰ μῆλα μ',
πὺ πράσινη νὰ γένῃς.*

Τὸ κορίτς πῆγε στὴ μάννα τ', σὰν τὸ εἶδε πὺ ἄσχημο ἀφ' ὅ,τι ἦταν, ἔσκασε πὸ τὸ κακὸ τς.